

Gusztáv és Mézga Géza rajzfilmes csodája
többé nem tér vissza

Szent-Györgyi Albert kiadatlan kézírata

Hogyan zajlott a pápaválasztás egykor
és az újabb korokban?

Népképviseleti frakciófegyelem

A virágnak megtiltani nem lehet, / Hogy ne nyílják, ha jön a szép kikelet... Ismerős? Petőfi Sándor írta 1843 decemberében. Bugyuta a párhuzam, de legalább emyire természetitörvénynek veszem azt is, a magamfajának megtiltani nem lehet, hogy ne írjon, ha eszébe jut valami. Magamra nézve annyira kötelezőnek érzem, még soha nem írtam egyetlen szót se anélkül, hogy eszembe ne jutott volna.

Az utókor emberének joga és kötelessége, hogy megrágja, hogyan éltek nevével, és hogyan éltek vele vissza. Ő megteheti, senki nem zavarhatja benne. Ma már tudjuk, az öregátkos egyik nagy maszлага volt, minden elé odarakatta todaléknak a népet. A Népköztársaságban népbolt is volt és népbíróóság is. A magyar nyelv szótárából sereggestül írhatnám ide azokat a szavakat, amelyek népboltaggal kezdődnek. Csak a játék kedvéért néhányat: népbetegség, népbiztos, népgazdaság, néphangulat, népszámlálás, népszabadság és Népszabadság, népaúti, népbútitás, népellemes, népelnymó, népfelkelés, népfront, néphadsereg, néphatalom, népművelés, népnevelés, népköztársaság, néppárt, néprádió, népszavazás, néptanító, néptribun. Példa lehet mind arra, mit hogyan értelmeztek, és hogyan forgattak ki sokan. Amikor valaki kijeztettem mutatkozaskor, hogy népművelő, népnevelőnek értették. Annak gondolták, aki téveszbe agítálta az embereket, meg azt is, aki anéknt pononnal vagy sűrített marxizmussal (= gumibottal) verte bele az emberekbe az egy igaz, üdvözítő tant. Nagyon friss volt akkor még ez az élmény. Politikai töltete nem mindegyik sorbarakott szónak van, de visszaélni szinte mindegyikkel lehetett nemcsak az öregátkosban, de lehet ma is. Hogy a népképviselet hová tartozik? Értelmezés kérdése.

Tele lenne vele az újság, ha tovább folytatnám. Vegyük inkább a boldog várakozás idejét. A választásokét, amikor mindenki reménykedik. Ami eddig nem sikerült, majd most! Aki képviselő akar lenni, meg kell fürödni választói bizalmában, kopogtató cédu-lákat kell gyűjtenie. Mari néni, Jani bácsi ürgetheti-forgathatja fejében, adja-e a bizalmát vagy nem adja. Aki írott jegyét kapja a belé helyezettnek, fölkerülhet a szavazólistára, és a szavazófülkében tovább ürgetheti-forgathatja bárki, ki képvisel engem. Mert a választás változatlanul népképviselet jelszavával történik, és akinek esze van, arra adja a voksát, akiben legjobban bíz.

A választás után aztán el is enyészik minden szál. Amikor összeül az országgyűlés, szinte kötelezően felejtést iszik majd-

nem minden képviselő a Léthe vízből. Talán a büfében is azt poharazzák. Paraszatosan szólva: elfelejti a cserebogár, hogy csimasz-ból lett. Jancsi, Pista, és a hatos lista azt hiszi, azért küldte oda képviselőjét, hogy az ő érdekét képviselje minden vitában és minden szavazáskor. (Emlékszem rá, a háborút követő első választáskor volt ilyen pajkos-plakátos jelszó: Tudja azt már Jancsi, Pista, népért küzd a hatos lista.) Dőre kívánság a rá figyelés, annyi vélt vagy jogos igényt egyszerűen lehetetlen képviselni. De azért se teheti meg a boldogan felejtő képviselő, mert a parlamenti haditechnika csak három gombbal szolgál: igen, nem, tartózkodik. Hogy véletlenül se gabalyodjon bele ebbe a háromba, nem is ő dönti el, melyiket nyomja meg az ujjá. Igazság szerint meg se fordulhat a fejében se a kopogató cédulát adó szomszéd, se a fülkében „rákeresztelő” választó, csak a frakció vezetőjére kell ügyelnie. De arra nagyon kell. (Aki „kiszavaz” a frakcióból, annak neve meg- jegyződik.) A mi parlamen-tünkben elvileg minden párt halott, de frakciója csak pártnak van. Érdekes paradoxon.

Előfordulnak azonban viszonylag jelentéktelen kérdések is. Ilyenkör nagy-lelkűen a lovak közé dobja a frakció a gyeplőt. Mindenképp maga választ gombot magának.

Előadódhat persze, föltámad a lelkiismeret némely képviselőben, és tengelyt akaszt a frakcióönkénybe csomagolt pártfegyelemmel. Kiválik, vállalja a hat hónapos senki földjét, a függetlenek székét, miközben minden bizottsági javadalma-zástól elesik. Föl szokott támadni a pártvezetőben is az öntudat – alattomban csak, mert mondtam, parlamentben minden párt halott –, és azt kiabálja bele a hűtlenkedő képébe, adja vissza a mandátumot, és tisztuljon ki a parlamentből. Ritka, mint a fehér holló, aki vissza is adja. Védelemnek ott van Jancsi, Pista és a hatos lista is.

Az élet forgandó, négy év múlva újra indul a ring-lispil, lehet beszállni. Költői idézetekbe csomagolva előjön megint a népképviseleti szent eszme, kötelező megfürödni a kopogató cédu-lák osztogatóinak kegyeiben, a szavazófülkék jámbor szándékával fölver- tezve aztán visszahívhatatlanul beülhet valaki a parlamentbe, szuverén gazdája lesz három gombnak, amin azonban a frakciófegyelem játsza akár a kivonuló marsot is.

Az jutott tehát eszembe, a fából való vaskarika a népképviseleti frakciófegyelem. Csak arra jó, hogy cí-mében kapós legyen mostani bugyuta eszmegajdo-lásom.

Horváth Dezső

Telt ház az átmeneti szálláson

Bajai út – Hotel Hajléktalan

Biztos eljön az idő, amikor origamimesterre is lesz kereslet a munkaerőpiacon? (Fotó: Miskolczi Róbert)

Mondjam azt, hogy szomorú volt? Végül is mindenki elhinné nekem. Hiszen hajléktalanokról írok én most, férfiakról, akik már évek óta nem tudják elveszíteni lakáskulcsukat. A hajléktalan pedig – hisszük, nyakig merülve az előítéletekben – mind szomorúan, vagy inkább gyűlölködve irigylő a panelkomfortot, kukában kotorászik, kézféjével maszatolja szét rongyos gúnyáján a nejlonpalackból kicsorduló savanyú lórért, s miközben a népkonyha felé csoszog, vastag káromkodásokkal dühíti a világot.

De az a férfi, H. Tibor, aki mellém ült szerda délelőtt, s valásról, elveszített lakásról mesélt, egy szót sem ejtett bánatról. Inkább megigazította frissen mosott pulóverének ráncait, és elmondta: remény pedig létezik. Ő például abban bíz, hogy egyszer megtalálja új társát, aki elfogadja szegénységét, s közösen rendelkezhet a otthonukat. Addig pedig, igyekszik úgy beosztani pénzét (19 ezer forint rokkantnyugdíj), hogy hónap végén kitartson, s pontosan fizeti a szállás díját. Öt perces beszélgetésünk tulajdonképpen ennyiben össze is foglalható.

Fapriccs helyett ágyak

Hogy miért nem említtem a kukát, a nejlonpalackot, miért nem idézek részleteket a szitkozódásokból? Mert ha e-félékről beszélnék, nagyokat kellene hazudnom. H. Tibor ugyanis éppen úgy nem mondott egy haragos szót sem a világra, mint ahogy senki más azon a délelőttön. Pedig, esküszöm, valóban hajléktalanok között töltöttem el két órát, mégpedig a Bajai úti, kastélyarcú átmeneti szálláson.

– Látom magán, nagyon meglepődött – szól rám az in-

tézmény vezetője, Papp Lajos, amikor elköszöntem H. Tibortól. – De ezért ne magát hibáztassa. Inkább azt a világot, amelyik eldöntötte és ki-mondta, már pedig az otthon-talan csakis csöben lakhat, és kukából rabolt száraz kenyert majszolhat. Azért, hála istennek, nem ennyire egyszerű ez az élet – tárt ki egy ajtót előttem Papp úr, s már be is léptünk a háznak abba a trak-tusába; amit éjjeli menedék-helyek ismertek már meg egy sok százan az elmúlt években.

Érkeznek az adományok

– Ugye, most meg arra számított, hogy bokáig lépdél majd a szemétben, az ágyak helyén pedig töredezett fa priccseket talál. Na, minálunk aztán ilyen látványban nem lehet része. A Bajai úti menedék, bár nem vetekehdhet a szállodák kényelmével, megnyitása, azaz 1998 óta az ország egyik legnagyobb gond-dalomban tartott szociális létesítménye. De azt is elárulom magának, hogy ha a szállást kérő lehelete után 0,8-nál többet mutat az alkoholszonda, rövid időre a szálláskérőt. Van nekünk udvarunk, ott kiszellőztetheti a fejet – szól a háziarend legfontosabb szabályáról Papp Lajos, miközben már a fertőtlenítő szobán sétáltunk át.

– Minek tagadnám, erre is szükségünk van. Kopogtatott már szállásért nálunk olyan is, akiről alig tudtuk lecbálni a tetves gúnyát, de a végén csak sikerült. Aztán mehetett az úr a fürdőbe, s bebújhatott a frissen vetett ágyba. Persze nem maradt meztelen, mert tudunk mi ruhát is adni. Köszönet illeté ezért a Máltai Szeretetszolgálatot, a Vöröskeresztet, az egyházakat, akik erejüköz

mértén küldik az adományokat. Tőlük inkább ruhát kapunk, míg például a Tesco áruház évente közel 10 milliót éllelmiszer adománnyal segíti Szeged szegényeit. De erről inkább talán már főnökaszonyom beszéljen – ajánlott be Papp Istvánnénál, a szegedi önkormányzat Humán Szolgáltató Központjának igazgatójánál Papp úr.

A direktor asszony pedig készségesen sorolta számokat. Elmondta: Szeged városa évente 50 millió forintot költ a hajléktalanok szálláshelyeinek fenntartására, s emellett 13 millió forint pályázati támogatás jut a különböző kríziskezelő programokra, az ut-cán kóborló otthonatlanok megsegítésére.

– Azon persze lehet vitakozni, hogy ez sok, vagy kevés. Egy tény: szakmai munkánk eredményeként Szeged kedvelt célpontja az ország-vándorló hajléktalanoknak. Jöttek már a városunkba a legtávolabbi településekről is, míg napjainkban a legtöb-ből Budapestről és környékéről érkeznek, abban a reményben, hogy a Tisza partján csak jobb ellátásban részesül-nek, mint korábbi lakóhelyü-dön – mondta el Papp István-né. Majd gyorsan hozzátette: természetesen Szeged önkormányzata nem vállalhatja föl, hogy megsegít mindenkét, de ha valaki nagy bajba került, csupán azért nem taszítják ki az éjjeli menedék hely ajtaján, mert nem szegedi polgár.

Munkát is találnak

Az átmeneti szállásra viszont már nem olyan könnyű bejutni. Csak azt bízhat abban, hogy akár hat hónapig is részesülhet a Bajai úti kom-fortból, aki magyar állampolgár, 18. életévét betöltötte, s legalább azt tudja papírossal

bizonyítani, tüdőbetegségben nem szenved. S ami a legfontosabb: van ideje kivámi a sorát, mert bizony az átmeneti-ben folyamatos a telt ház. Amikor viszont valaki már berendezkedett itt, biztos lehet abban, nem fog fájni akkor sem, ha odakint vacogva csimpszakodik a jégcsap az eresze, reggel, délben, este jut számára egy hely a minden fontos alkatrészrel felszerelt konyhában, s ha úri kedve úgy diktálja, akár még könyvet is kölcsönözhet az átmeneti picinyke könyvtárából.

– Azt azért elmondanám, hogy az átmenetiben nemcsak a pihenésről, hanem a munkáról is sok szó esik – mutatott körbe az egyik üres szobában Papp Lajos. – Mint látja, itt most éppen senki nem heve-rezszik az ágyon, mert hogy a lakók dolgozni mentek. Szerecsére ma már van annyi jó kapcsolatunk a város cégeivel, hogy hosszabb-rövidebb keresgélés után el tudjuk helyezni valamelyik üzemben, vállalkozásnál az itt élő hajléktalanokat. Azt nem mondanám, hogy mindenki vezér-igazgatói állást kap, de a minimálbért, azt a 40 ezer forintot azért csak meg tudja keresni. Ebből aztán havonta 8 ezer 400 forintot befizet a mi pénztárunkba, mert hogy 2001 telén éppen ennyibe került egy hónapi szállás a Bajai úton. Sajnos az étkeztetést helyben nem tudjuk biztosítani, de a városi népkonyhán azt is kaphatnak a szegedi hajléktalanok – mondta el Papp úr.

– Én pedig csak annyit kérttem – ugyan álljunk már meg egy pillanatra a sok szépség sorolásában, mert a végén még magam is azt hiszem, a Tisza partján nincs annál jobb dolog, mint fedél nélkül maradni.

– Hát ezt azért nem mondanám – komorult el Papp úr

hangja. Mert az igaz, hogy Szeged önkormányzata sokat költ a hajléktalanügy kezelésére, mint más városok is. De azt látni kell, hogy ebben a házban mindig foglalt minden ágy, 60-65 embert látunk vendégül. Az éjjeli menedék-helyünkön negyvenegyen aludhatnak, az átmeneti szállás meg húsz férőhelyes. Szegeden pedig, a legfrissebb adatok szerint, már ezernél is több hajléktalan kóborol az utcákon. Aztán azt se felejt-sük el, hogy nálunk maximum hat hónapig, kivételes esetben egy évig lakhat valaki, aztán pedig szembesülhet a nagy magyar valósággal – új lakásra soha nem lesz elég pénz, az albérléssel sem tudja mindig kifizetni. Idős hajléktalanoknak sehol nem épül szociális otthon, a fiatalabb otthonlanok pedig csak reménykedhetnek abban, hogy egyszer valaki költ olyan közösségi házra, ahol szerényebb összegért jut nekik is néhány négyzetméter. Azt mondom, dolgozzunk keményen és legyünk optimisták. Mert nincs is más választá-sunk.

Optimisták? Mennyire igaz a van Papp úrnak – bólogtam. Amikor pár perccel később ismét hajléktalanok panaszait hallgattam, vala-hogy nem volt kedvem erre a szóra gondolni. Mert végül is mi köze lehet a optimiz-musnak B. László sorsához, aki 42 évet és 125 napot dolgozott, mielőtt rokkant nyug-díjba vonulhatott, s most 25 ezer 945 forintot kap a postás-tól havonta. Lakása nincs, gyerekei nem segítik, s hiába mondja el bárkinek, tanult, sok tapasztalattal rendelkező irodagép műszerész, egy 59 éves ember tudására ez a világ nem tart igényt.

Ötödik a listán

– Talán majd Ópusztasze- ren, a szociális otthonban. Talán ott lesz nekem is egy hely. Már ötödik vagyok a várako-zó listán – sottogta B. László. S fogalmam sincs, engem, vagy saját magát akarta-e vi-gasztalni.

Vagy beszéltem volna opti-mizmusról H. Zs. G.-nek, aki felsőfokú számítástechnikai vizsgával rendelkezik, valaha matematika-fizika szakos tanárnak készült? Most meg annak örül a legjobban, hogy munkát kapott a Környezet-gazdálkodási Kht-nál („Utca-seprő vagyok, de írja inkább úgy, parkgondozó, mert csak elegánsabb.”), s szabadidejében szép origamikat tud hajto-gatni? De H. Zs. G., mit sem törődve ezzel egy olyan világról kezdett el mesélni, amely-ni majd a 6 képzetségére is szükség lesz, olyan időkről, amikor ő is elkel a piacon.

– Miért ne? Ilyen talán nem történhet? – kérdezte H. Zs. G.

– De, történhet... Miért is ne? – válaszoltam. És dehogyan is szakítottam félbe azt a ki-selődadást, amit H. Zs. G. tar-tott nekem ezután az origami matematikájáról.

Bátyi Zoltán